

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 272/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Teodora Tekela 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tpo 11/2018 z 1. marca 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Teodora Tekela 23, Trnava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16

ods. 2 a čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Tpo 11/2018 z 1. marca 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je obvinený zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), c) a d) a ods. 4 písm. c) Trestného zákona.

Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Tp 54/2017 z 1. októbra 2017 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby na slobodu, a to najmä zo zdravotných dôvodov. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 Tp 16/2018 z 15. februára 2018 zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol napadnutým uznesením sp. zn. 6 Tpo 11/2018 z 1. marca 2018 tak, že ju zamietol.

Sťažovateľ predovšetkým nesúhlasí s argumentáciou okresného súdu o tom, že *„Zdravotné problémy a bolesti obvineného celkom iste nemôžu byť takými okolnosťami, ktoré by mohli odôvodniť nahradenie väzby inými, menej invazívnymi prostriedkami trestného práva.“* V tejto súvislosti v sťažnosti uvádza:

„Krajský súd v Trnave sa touto otázkou vôbec nezaoberal, napriek tomu, že sťažovateľ do spisu podaním zo dňa 29. 1. 2018 doložil vyjadrenie Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou zo dňa 24. 6. 2010.

S takýmto názorom súdu preto nie je možné súhlasiť, je zásadným porušením základných práv a slobôd podľa Ústavy Slovenskej republiky, navyše rozhodnutie súdu je arbitrárne, zásadné námietky sťažovateľa necháva bez povšimnutia.“

Sťažovateľ poukazuje na to, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) môže väznenie osoby, ktorá je nemocná, nastoliť problém v zmysle čl. 3 dohovoru. Tento článok dohovoru síce nemôže byť podľa jeho názoru vykladaný tak, že zakladá všeobecnú povinnosť prepustiť osobu držanú vo väzbe zo zdravotných dôvodov alebo ju umiestniť do civilnej nemocnice, aby dostala lekársku starostlivosť špecifického typu. V každom prípade však podľa jeho argumentácie ukladá štátu povinnosť, aby zabezpečil, že každý väzeň je zadržiavaný za podmienok, ktoré sú zlučiteľné s úctou k ľudskej dôstojnosti, že podmienky výkonu opatrení nevystavujú dotyčného tiesni alebo pocitom takej intenzity, ktorá prevyšuje nevyhnutnú úroveň utrpenia, ktorá je vlastná zbaveniu slobody, a že s ohľadom na praktické požiadavky väznenia budú zdravie a blaho väzňa zabezpečované adekvátnym spôsobom, hlavne poskytovaním náležitej lekárskej starostlivosti (porovnaj Kudla v. Poľsko, Mouisel v. Francúzsko).

Sťažovateľ poukazuje aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 271/07 z 28. februára 2008, v ktorom sa uvádza, že samotný zlý zdravotný stav nie je dôvodom na prepustenie z väzby, ak však zdravotné dôvody majú vplyv na existenciu dôvodov väzby, súd musí zvážiť, či je nutné naďalej obmedzovať osobnú slobodu obvineného.

Sťažovateľ zastáva názor, že ďalšie trvanie väzby môže ohroziť jeho zdravotný stav, keďže trpí ťažkými bolesťami, ktoré mu miernia opiátmi a liekmi ovplyvňujúcimi psychiku. *„Ide o stav, ktorý sa neustále zhoršuje, sťažovateľ postupne ochrnieva, odumiera mu nervový systém chrbtice (miecha) a tento stav sa zhoršuje bez možnosti zlepšenia. Sťažovateľ nemôže dlho ležať, sedieť a podobne.“*

Sťažovateľ sa domnieva, že v jeho prípade je potrebné nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 6 Tpo 11/2018-33 zo dňa 1. 3. 2018 porušil ústavné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tpo 11/2018-33 zo dňa 1. 3. 2018 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ si taktiež uplatnil náhradu trov konania v celkovej výške 355,64 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sústredil na posúdenie, či nemožno sťažnosť sťažovateľa považovať za zjavne neopodstatnenú. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol

o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Kľúčová námietka sťažovateľa spočíva v tom, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho námietkou smerujúcou proti tej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu z 15. februára 2018, v ktorej okresný súd uviedol, že *„Zdravotné problémy a bolesti obvineného celkom iste nemôžu byť takými okolnosťami, ktoré by mohli odôvodniť nahradenie väzby inými, menej invazívnymi prostriedkami trestného práva.“* Sťažovateľ preto považuje napadnuté uznesenie krajského súdu za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu a považuje za potrebné poukázať na jeho relevantnú časť, v ktorej sa uvádza:

„S poukazom na obsah spisového materiálu a dôkazy v ňom produkované sú plne odôvodnené a opodstatnené závery o trvaní tzv. pokračovacích, resp. predstihových dôvodov väzby obvineného [REDAKOVANÉ]. V naznačených smeroch si senát krajského súdu ako sťažnostný súd závery sudcu (pre prípravné konanie) plne osvojuje...

... Doposiaľ neboli zhromaždené žiadne poznatky o tom, že by pobyt obvineného vo výkone väzby akýmkoľvek spôsobom ohrozoval jeho život alebo zdravie. Ak si to bude prípadné zhoršenie zdravotného stavu obvineného vyžadovať, kompetentné orgány ústavu na výkon väzby zabezpečia jeho hospitalizáciu vo väzobných podmienkach, alebo samé iniciujú jeho potrebu liečby v civilných podmienkach.“

Vzhľadom na nevyhnutnosť posudzovať napadnuté uznesenie krajského súdu v organickom spojení s uznesením okresného súdu z 15. februára 2018 ústavný súd poukazuje aj na príslušnú časť jeho odôvodnenia, v ktorej sa vo vzťahu k zdravotnému stavu sťažovateľa (pre ktorý sa domáhal prepustenia z väzby na slobodu, resp. nahradenia jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, pozn.) uvádza: *„... Súd žiadne výnimočné okolnosti u obvineného [REDAKOVANÉ] nezistil, pričom zdravotné problémy a jeho bolesti, ktoré sa snažil čiastočne riešiť aj páchaním trestnej činnosti tak, ako sa mu kladie za vinu (s výnimkou predaja marihuany), takýmito okolnosťami celkom iste nemôžu byť.“*

V rámci preskúmania sťažostnej argumentácie sťažovateľa ústavný súd považuje za vhodné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (m. m. III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991). Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takeého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy spravidla uvádza, že toto ustanovenie ústavy vo vzťahu k väzbe zahŕňa také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali tvoriť ratio decidendi (nosné dôvody) uplatnenia vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

Článok 5 ods. 4 dohovoru osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť pozbavenia slobody a zároveň týmto osobám garantuje aj právo na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. 11. 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. 12. 2000, § 33 – § 36, m. m. I. ÚS 18/03).

V nadväznosti na citovanú judikatúru ústavného súdu a ESĽP sa žiada zdôrazniť, že sťažovateľ skutočnosť, že neexistujú dôvody na jeho väzbu, nenamieta. Zastáva však názor, že vzhľadom na svoj zdravotný stav by mal byť stíhaný na slobode a väzba by mala byť nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Vo vzťahu k sťažnostnej argumentácii sťažovateľa ústavný súd v prvom rade konštatuje, že sa nemôže stotožniť s jeho tvrdením o tom, že krajský súd sa s jeho kľúčovou námietkou nevysporiadal. V napadnutom uznesení sa totiž explicitne uvádza, že krajský súd zo spisu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali, že by došlo k zhoršeniu zdravotného stavu sťažovateľa, v dôsledku ktorého by bol ohrozený jeho život alebo zdravie. Krajský súd taktiež jasne a zrozumiteľne uviedol, že pokiaľ by v budúcnosti k zhoršeniu jeho zdravotného stavu došlo, príslušné orgány ústavu na výkon väzby sú povinné zabezpečiť jeho hospitalizáciu vo väzobných podmienkach, prípadne zabezpečiť jeho liečbu v civilných podmienkach (ak by to nebolo možné v rámci väzobných podmienok). Odôvodnenie napadnutého uznesenia ústavný súd preto považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľné a zdôrazňuje, že ho v žiadnom prípade nemožno označiť za arbitrárne.

Nad rámec uvedeného záveru ústavný súd dodáva, že sťažovateľ v sťažnosti ani len netvrdí, že jeho zdravotný stav by bol lepší, keby bol stíhaný na slobode, keďže doslova uvádza, že jeho zdravotný stav je „nezlepšiteľný“. Zároveň v sťažnosti ani len netvrdí, že vo väzbe sa mu nedostáva potrebnej zdravotnej starostlivosti (či už vo forme prípadného ošetrovania alebo poskytnutia liekov tlmiacich bolestí alebo iných liekov).

Ústavný súd v zásadnej zhode so sťažovateľom poukazuje na judikatúru ESLP, v zmysle ktorej čl. 3 dohovoru nemôže byť vykladaný tak, že zakladá všeobecnú povinnosť prepustiť osobu držanú vo väzbe zo zdravotných dôvodov alebo ju umiestniť do civilnej nemocnice, aby dostala lekársku starostlivosť špecifického typu. Článok 3 dohovoru ukladá štátu povinnosť, aby zabezpečil, že každý väzeň je zadržovaný za podmienok, ktoré sú zlučiteľné s úctou k ľudskej dôstojnosti, že podmienky výkonu opatrení nevystavujú dotyčného tiesni alebo pocitom takej intenzity, ktorá prevyšuje nevyhnutnú úroveň utrpenia, ktorá je vlastná zbaveniu slobody, a že s ohľadom na praktické požiadavky väznenia budú zdravie a blaho väzňa zabezpečované adekvátnym spôsobom, hlavne poskytovaním náležitej lekárskej starostlivosti.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2018